

Утверждено и введено приказом
«О внесении изменений в учебный план МБОУ
«Чувашско-Елтанская СОШ»
на 2017/2018 учебный год»
от «20» октября 2017 г. №102
Директор МБОУ «Чувашско-Елтанская СОШ»
А.В.Алексеев

Внесены изменения во исполнение Представления Департамента № П 3256/17-Д от 15.09.2017г. и предписания Чистопольской городской прокуратуры от 13.10.2017г № 13-02-2017/49 «Об устранении требований федерального законодательства об образовании» на основании Приказа Министерства Образования РФ от 06.10.2009 г. № 373 (ред. от 31.12.2015г.), в целях приведения в соответствие с федеральным законодательством об образовании и решением педагогического совета протокол № 2 от 20.10.2017г.

-в целевой раздел образовательной программы пункт:

1.2.4.Родной язык

Изучение предметной области “Родной язык” должно обеспечить:

- 1) воспитание ценностного отношения к родному языку как хранителю культуры, включение в культурно-языковое поле своего народа, формирование первоначальных представлений о единстве и многообразии языкового и культурного пространства России, о языке как основе национального самосознания;
- 2) обогащение активного и потенциального словарного запаса, развитие у обучающихся культуры владения родным языком в соответствии с нормами устной и письменной речи, правилами речевого этикета;
- 3) формирование первоначальных научных знаний о родном языке как системе и как развивающемся явлении, о его уровнях и единицах, о закономерностях его функционирования, освоение основных единиц и грамматических категорий родного языка, формирование позитивного отношения к правильной устной и письменной родной речи как показателям общей культуры и гражданской позиции человека;
- 4) овладение первоначальными умениями ориентироваться в целях, задачах, средствах и условиях общения, формирование базовых навыков выбора адекватных языковых средств для успешного решения коммуникативных задач;
- 5) овладение учебными действиями с языковыми единицами и умение использовать знания для решения познавательных, практических и коммуникативных задач.

Укыту предметын үзләштерүнең шәхси, метапредмет һәм предмет нәтижеләре I сыйныф

Шәхси нәтижеләр:

- туган ил, халкың һәм тарих өчен горурлык хисе кичерү; үзенең милли һәм этник яктан кая керүенне аңлап, рухи кыйммәтләр булдыру;
- дөньяга, аныц табигать, халык, мәдәният, дин бергәлегенә карата тулы, социаль юнәлештәге караш формалаштыру;
- башка фикерләргә дә хөрмәт белән карарга өйрәнү;
- башкаларның хис – тойгыларын аңлау, борчылу, кайгы – шатлыгын уртаклашу;
- үзең өчен жавплылык хисе һәм мөстәкыйллекне үстерү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән төрле социаль ситуацияләрдә хезмәттәшлек итү күнекмәләрен үстерү; бәхәсле ситуацияләрдән чыгу юлын табу сәләтен булдыру;
- куркынычсыз, сәламәт яшәү рәвеше алып бару, материал һәм рухи кыйммәтләргә сакчыл караш формалаштыру.

Метапредмет нәтижеләр:

Регулятив универсаль уку гамәлләре:

- уку бурычларын аңлау, аны чишү юлларын эзләү;
- укытучы тәкъдим иткән план буенча эшләргә өйрәнү;
- укытучы ярдәмендә уку эшчәнлегенә максатын билгеләү һәм формалаштыру;
- кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу;
- гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау;

- үз эшчәнлегенә контрольгә алу, биремне үтәүнең дәрәслеген тикшерү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәжәсен билгеләү.

Танып белү универсаль уку гамәлләре:

- дәрәслектә ориентлаша белү;
- дәрәслек белән эшләү күнекмәсе булдыру;
- шартлы билгеләрнең телен белү;
- рәсем һәм схемалар нигезендә биремнәр үтәү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- алфавитта тамгаларның (хәрефләрнең) урнашу тәртибен белү ;
- материал объектлар кулланып биремнәр үтәү;
- дәрәслек һәм мөстәкыйль эш дәфтәрәндәгә мәгълүматлар белән эшли белү;

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре:

- иллюстрация белән эш вакытында үзенең фикереңне, күзаллауыңны әйтергә өйрәнү;
- үз фикерләреңне телдән һәм язмага белдерергә өйрәнү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- күршен белән хезмәттәшлек итү.

Предмет нәтижәләре:

- телнең милли аңның нигезе булуы турында беренчел белемнәр формалаштыру;
- дәрәс сөйләм һәм язма телгә уңай караш булдыру;
- татар теленең нормалары турында башлангыч белем күнекмәләре алу; сүзләренә дәрәс, аңлап уку;
- телнең төзелеше, системасы турында белемнәр булдыру; телнең төп берәмлекләрен, аларның билгеләрен, аермалы якларын өйрәнү;
- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен танырга һәм анализларга өйрәнү, тел берәмлекләрен дәрәс итеп куллана белү.

2 нче сыйныф

Шәхескә кагылышлы нәтижәләр:

- шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү, күпмилләтле илебезгә карата ярату хисләре, татар теленә, әдәбиятына һәм башка халыклар теленә, әдәбиятына, мәданиятенә ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
- төрле мәгълүмат чараларын (сүзлекләр, Интернет ресурслар һ.б.) танып-белү һәм аралашу вакытында куллану;
- активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртәргә, акыл һәм рухи эшчәнлеккә өйрәтү, шәхес буларак формалашуны дәвам итү;
- үзгә алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү, тормышта үз урыныңны күзаллый башлау;
- милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
- әхлак нормаларын, жәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
- күршенә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үз максат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау;
- үз уңышларыңның яки уңышсызлыгыңның сәбәпләре турында фикер йөртү;
- индивидуаль эшчәнлек стилин формалаштыру.

Метапредмет нәтижәләре:

Регулятив УУГ (РУУГ):

- мөстәкыйль рәвештә дәрәснең проблемасын (тема) һәм максатларын формалаштыру;
- проблеманы аңлай белү, гипотеза чыгару, үз фикереңне раслау өчен дәлилләр таба белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтижә бәйләнешен аерып алу, нәтижәләренә формалаштыру;
- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәжәдә нәтижәле булуын күзәтү;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләреңнең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләренә истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;

- үз эшчәнлегенне контрольгә алу, үз контроль;
- биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.

Танып-белү УУГ (ТБУУГ):

- танып-белү мәсьәләсен мөстәкыйль ачыклау һәм максат кую;
- укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра белүе, бәяләү, үзен кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
- мөстәкыйль рәвештә текстның темасын, күтәрелгән проблеманы ача белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсен чишүдә логик фикерләү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тел берәмлекләренә морфологик анализ ясау күнекмәләре булдыру;
- телне әдәбият, рәсем һәм музыка сәнгате белән бәйләп, сүз сәнгатен кыйммәт күрсәтү, матурлыкны танырга өйрәтү;
- тел берәмлекләренә әдәби әсәр тудырудагы ролен билгеләү;
- татарчадан русчага, русчадан татарчага тәржемә итү юлы аша телләр арасындагы уртақ проблемаларны, уртақ кагыйдәләрне, аермалы якларны күрергә өйрәтү;
- сүзлекләрдән, сүзлекчәләрдән, белешмә материаллардан файдалану;
- теге яки бу мәсьәләгә караган фикерне иптәшләренә, укытучыга житкерү, үз карашыңны дәлил белергә өйрәтү;
- телне әдәбият, тарих, жәмгыять белеме, экология предметлары белән бәйләп, дөнья, яшәү, табигать, кешелек жәмгыяте турында күзаллау формалаштыру;
- үзенең белем системасында ориентлаша белү.

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- тыңлый белү, диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- төрле фикерләренә исәпкә алып эш итү;
- үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлил белү;
- төрле жавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтижә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртақ фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләренә кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмага житкерә белү;
- башкаларны тыңлай, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга чыгыш ясау;
- иптәшенең гамәлләрен бәяләү, күршен белән хезмәттәшлек итү.

Предмет нәтижәләре

Танып-белү өлкәсендә:

- фонетик, сүз төзелеше һәм лексик берәмлекләр белән эш итүне ныгыту;
  - исем, сыйфат, сан, рәвеш, алмашлык һәм затланышлы фигыльләргә морфологик анализ ясый белү;
  - мәкальләренә мәгънәсенә төшенү;
  - логик фикерләүне сорый торган эш төрләрен башкару;
  - бирелгән темаларга, тормыштан алган фикер-карарларга, хис-кичерешләргә нигезләнеп, кечкенә хикәяләр язу;
  - укучыларны ижади эшчәнлеккә тарту, проект эшләре белән кызыксындыру;
  - сөйләм берәмлекләренә хәрәкәт тоемлы белү.

3 нче сыйныф

Шәхси нәтижәләр:

- туган ил, халкың һәм тарих өчен горурлык хисе кичерү; үзеңнең милли һәм этник яктан кая керүеңне аңлап, рухи кыйммәтләр булдыру;
- дөньяга, аның табигать, халык, мәдәният, дин бергәлегенә карата тулы, социаль юнәлештәге караш формалаштыру;
- башка фикерләргә дә хөрмәт белән карарга өйрәнү;
- башкаларның хис – тойгыларын аңлау, борчылу, кайгы – шатлыгын уртаклашу;
- үзең өчен җаваплылык хисе һәм мөстәкыйллеккә үстерү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрнең белән төрле социаль ситуацияләрдә хезмәттәшлек итү күнекмәләрен үстерү; бәхәсләү ситуацияләрдән чыгу юлын табу сәләтен булдыру;
- куркынычсыз, сәламәт яшәү рәвешен алып бару, материал һәм рухи кыйммәтләргә сакчыл караш формалаштыру.

Метапредмет нәтижәләр:

Регулятив УУГ (РУУГ):

- уку бурычларын аңлау, аны чишү юлларын эзләү;
- укугучы тәкъдим иткән план буенча эшләргә өйрәнү;
- укугучы ярдәмдә уку эшчәнлегенә максатын билгеләү һәм формалаштыру;
- кагыйдәләрен, күрсәтмәләрен истә тотып гамәлләр кылу;
- гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау;
- үз эшчәнлегенә контрольгә алу, биремне үтәүнең дәрәҗәсен тикшерү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Танып белү УУГ (ТБУУГ):

- дәрәҗәгә ориентлаша белү;
- дәрәҗә белән эшләү күнекмәсе булдыру;
- шартлы билгеләрнең телен белү;
- рәсем һәм схемалар нигезендә биремнәр үтәү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- алфавитта тамгаларның (хәрефләрнең) урнашу тәртибен белү ;
- материал объектлар кулланып биремнәр үтәү;
- дәрәҗә һәм мөстәкыйль эш дәфтәрәндәгә мәгълүматлар белән эшли белү;

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- иллюстрация белән эш вакытында үзеңнең фикереңне, күзаллауыңны әйтергә өйрәнү;
- үз фикерләреңне телдән һәм язмага белдерергә өйрәнү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- күршең белән хезмәттәшлек итү.

Предмет нәтижәләре:

- телнең милли аңның нигезе булуы турында беренчел белемнәр формалаштыру;
- дәрәҗә сөйләм һәм язма телгә уңай караш булдыру;
- татар теленең нормалары турында башлангыч белем күнекмәләре алу; сүзләрен дәрәҗә, аңлап уку;
- телнең төзелеше, системасы турында белемнәр булдыру; телнең төп берәмлекләрен, аларның билгеләрен, аермалы якларын өйрәнү;
- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен танырга һәм анализларга өйрәнү, тел берәмлекләрен дәрәҗә итеп кулланып белү.

4 нче сыйныф

Шәхси нәтижәләр:

- туган ил, халкың һәм тарих өчен горурлык хисе кичерү; үзеңнең милли һәм этник яктан кая керүеңне аңлап, рухи кыйммәтләр булдыру;
- дөньяга, аның табигать, халык, мәдәният, дин бергәлегенә карата тулы, социаль юнәлештәге караш формалаштыру;
- башка фикерләргә дә хөрмәт белән карарга өйрәнү;

- башкаларның хис – тойгыларын аңлау, борчылу, кайгы – шатлыгын уртаклашу;
- үзең өчен җавплылык хисе һәм мөстәкыйллекне үстерү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрнең белән төрле социаль ситуацияләрдә хезмәттәшлек итү күнекмәләрен үстерү; бәхәсле ситуацияләрдән чыгу юлын табу сәләтен булдыру;
- куркынычсыз, сәламәт яшәү рәвеше алып бару, материал һәм рухи кыйммәтләргә сакчыл караш формалаштыру.

Метапредмет нәтижәләре:

Регулятив УУГ (РУУГ):

- уку бурычларын аңлау, аны чишү юлларын эзләү;
- укытучы тәкъдим иткән план буенча эшләргә өйрәнү;
- укытучы ярдәмендә уку эшчәнлегенең максатын билгеләү һәм формалаштыру;
- кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу;
- гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау;
- үз эшчәнлегенә контрольгә алу, биремне үтәүнең дәрәҗәсеген тикшерү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Танып белү УУГ (ТБУУГ):

- дәрәҗәләргә ориентлаша белү;
- дәрәҗәлек белән эшләү күнекмәсе булдыру;
- шартлы билгеләрнең телен белү;
- рәсем һәм схемалар нигезендә биремнәр үтәү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- алфавитта тамгаларның (хәрәфләрнең) урнашу тәртибен белү ;
- материал объектлар кулланып биремнәр үтәү;
- дәрәҗәлек һәм мөстәкыйль эш дәфтәрәндәге мәгълүматлар белән эшли белү;

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- иллюстрация белән эш вакытында үзеңнең фикереңне, күзаллауыңны әйтергә өйрәнү;
- үз фикерләреңне телдән һәм язмага белдерергә өйрәнү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- күршең белән хезмәттәшлек итү.

Предмет нәтижәләре:

- телнең милли аңның нигезе булуы турында беренчел белемнәр формалаштыру;
- дәрәҗә сөйләм һәм язма телгә уңай караш булдыру;
- татар теленең нормалары турында башлангыч белем күнекмәләре алу; сүзләргә дәрәҗә, аңлап уку;
- телнең төзелеше, системасы турында белемнәр булдыру; телнең төп берәмлекләрен, аларның билгеләрен, аермалы якларын өйрәнү;
- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен танырга һәм анализларга өйрәнү, тел берәмлекләрен дәрәҗә итеп куллана белү.

1 нче сыйныф (рус төркеме)

Укытуның метапредмет нәтижәләре

Танып-белү нәтижәләре:

- хәрәфләрне танып, текстны (хикәя, шигырь, әкиятне) сәнгатьле итеп, аңлап уку;
- текстта очраган таныш сүзләргә таянып, яңа сүзләрнең мәгънәсенә төшенү;
- текстны сәнгатьле итеп укыгач, сорауларга җавап бирү;
- укытучының авыр булмаган сорауларына җавап бирү, тиешле мәгълүматны дәрәҗәлектән таба белү;
- предметларны, чагыштыра, охшаш һәм аермалы якларын билгели белү;
- язмага эшләргә грамоталы башкара белү;
- укылган яки тыңланган зур булмаган текстның эчтәлеген язмага сөйләмдә куллана белү.

Регулятив нәтижәләре:

- эшчәнлек өчен эш урынын эзерләү;
- укытучы ярдәме белән эшне планлаштырырга өйрәнү;

- укытучы ярдәмендә эшнең дәрестеген тикшерү;
- эш сыйфатына бәя бирә белү;
- эш барышында гади генә эш приборлары белән эш итә белү (линейка, бетергеч, карандаш).

Коммуникатив нәтижәләр:

- дәрестә һәм төрле ситуацияләрдә диалогта катнаша белү;
- укытучының, классташларның сорауларына җавап бирү;
- сөйләм этикеты нормаларын үтәү: исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт белдерә белү.
- башкаларның сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү;
- парларда эшли белү.

Укытуның предмет нәтижәләре:

- татар теленең фонетик үзенчәлекләрен, татар теленә хас булган фонемаларның дәрестә әйтелешен гамәли үзләштерү;
- татар телендә сүз басымын дәрестә куя белү;
- актив үзләштерелгән лексик берәмлекләргә дәрестә уку һәм язу;
- өйрәнелгән грамматик, лексик материаллар нигезендә мөстәкыйль рәвештә күнегүләр эшли белү;
  - язмача эшләргә грамоталы башкара белү;
  - жөмлө төзи белү күнекмәләрен булдыру.

2нче сыйныф

Укытуның метапредмет нәтижәләре

Танып белү нәтижәләре:

- фикерләүне үстерү белән бәйлә психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтижә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- ижади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләргә билгеләү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану.

Регулятив нәтижәләр:

- уку хезмәтендә үзенең максат куя, бурычларны билгели белү;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтижәле эш алымнарын таба белү;
- уку эшчәнлегенә нәтижәләрен контрольгә ала белү;
- билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыklarның сәбәбен аңлай, анализлай белү;
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләргә формалаштыру;
- дәрестә кирәкле уку-язу эсбапларын эзерли һәм алар белән дәрестә эш итә белү;
- дәрестә эш урынын мөстәкыйль эзерли белү һәм тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү.

Коммуникатив нәтижәләр:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлай, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзү;
- аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре);
- парларда һәм күмәк эшли белү;
- мәгълүматны туплау өчен, күмәк эш башкару;
- әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлай, дәвам итә, тәмамлай белү.

Туган теленә өйрәтүнең предмет нәтижәләре:

- программада тәкъдим ителгән эчтәлек нигезендә актив куллануда булган сүзләргә дәрестә яза белү;
- аралашу өчен бирелгән темаларга караган сүзләргә дәрестә әйтелешенә һәм язылышына ирешү;
- төрле калыптагы диалоглар төзеп яза белү;

- өйрәнелгән грамматик, лексик материаллар нигезендә мөстәкыйль рәвештә күнегүләр эшли белү.
- язмача эшләрне грамоталы башкара белү.
- конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;
- прагматик текстларны (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.) дәрәс язу;
- тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү.

3 нче сыйныф

Укытуның метапредмет нәтижеләре

Танып белү нәтижеләре:

- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтижә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
- ижади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгеләү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану.

Регулятив нәтижеләр:

- уку хезмәтендә үзенең максат куя, бурычларны билгели белү;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтижәле эш алымнарын таба белү;
- уку эшчәнлегенә нәтижеләрен контрольгә ала белү;
- билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыklarның сәбәбен аңлай, анализлай белү;
- ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне формалаштыру;
- дәрәскә кирәкле уку-язу әсбапларын эзерли һәм алар белән дәрәс эш итә белү;
- дәрәстә эш урынын мөстәкыйль эзерли белү һәм тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү.

Коммуникатив нәтижеләр:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлай, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзү;
- аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре);
- парларда һәм күмәк эшли белү;
- мәгълүматны туплау өчен, күмәк эш башкару;
- әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлай, дәвам итә, тәмамлай белү.

Туган теленә өйрәтүнең предмет нәтижеләре:

- программада тәкъдим ителгән эчтәлек нигезендә актив куллануда булган сүзләрне дәрәс яза белү;
- аралашу өчен бирелгән темаларга караган сүзләрнең дәрәс әйтелешенә һәм язылышына ирешү;
- төрле калыптагы диалоглар төзеп яза белү;
- өйрәнелгән грамматик, лексик материаллар нигезендә мөстәкыйль рәвештә күнегүләр эшли белү.
- язмача эшләрне грамоталы башкара белү.
- конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;
- прагматик текстларны (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.) дәрәс язу;
- тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү.

4 нче сыйныф

Укытуның метапредмет нәтижеләре

Танып белү нәтижеләре:

- фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтижә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;

- ижади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм булдыру;
- объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртақ билгеләрне билгеләү;
- төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
- тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллану.

Регулятив нәтижәләр:

- уку хезмәтендә үзенең максат куя, бурычларны билгели белү;
- эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтижәле эш алымнарын таба белү;
- уку эшчәнлегенә нәтижәләрен контрольгә ала белү;
- билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
- укудагы уңышларның, уңышсызлыklarның сәбәбен аңлай, анализлай белү;
- ихтыяр көчә, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне формалаштыру;
- дәрәскә кирәкле уку-язу әсбапларын эзерли һәм алар белән дәрәс эш итә белү;
- дәрәстә эш урынын мөстәкыйль эзерли белү һәм тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү.

Коммуникатив нәтижәләр:

- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлай, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
- әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзү;
- аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре);
- парларда һәм күмәк эшли белү;
- мәгълүматны туплау өчен, күмәк эш башкару;
- әңгәмәдәшең белән сөйләшүне башлай, дәвам итә, тәмамлай белү.

Туган теленә өйрәтүнен предмет нәтижәләре:

- программада тәкъдим ителгән эчтәлек нигезендә актив куллануда булган сүзләргә дәрәс яза белү;
- аралашу өчен бирелгән темаларга караган сүзләргә дәрәс әйтелешенә һәм язылышына ирешү;
- төрле калыптагы диалоглар төзеп яза белү;
- өйрәнелгән грамматик, лексик материаллар нигезендә мөстәкыйль рәвештә күнегүләр эшли белү.
- язмача эшләргә грамоталы башкара белү.
- конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;
- прагматик текстларны (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.) дәрәс язу;
- тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү.

1.2.5. Литературное чтение на родном языке

Изучение предметной области “Литературное чтение на родном языке” должно обеспечить:

- 1) понимание родной литературы как одной из основных национально культурных ценностей народа, как особого способа познания жизни, как явления национальной и мировой культуры, средства сохранения и передачи нравственных ценностей и традиций;
- 2) осознание значимости чтения на родном языке для личного развития; формирование представлений о мире, национальной истории и культуре, первоначальных этических представлений, понятий о добре и зле, нравственности; формирование потребности в систематическом чтении на родном языке как средстве познания себя и мира; обеспечение культурной самоидентификации;
- 3) использование разных видов чтения (ознакомительное, изучающее, выборочное, поисковое); умение осознанно воспринимать и оценивать содержание и специфику различных текстов, участвовать в их обсуждении, давать и обосновывать нравственную оценку поступков героев;

- 4) достижение необходимого для продолжения образования уровня читательской компетентности, общего речевого развития, то есть овладение техникой чтения вслух и про себя, элементарными приемами интерпретации, анализа и преобразования художественных, научно-популярных и учебных текстов с использованием элементарных литературоведческих понятий;
- 5) осознание коммуникативно-эстетических возможностей родного языка на основе изучения выдающихся произведений культуры своего народа, умение самостоятельно выбирать интересующую литературу; пользоваться справочными источниками для понимания и получения дополнительной информации.

Укыту предметын үзләштерүнең шәхси, метапредмет һәм предмет нәтижеләре

Гомуми белем бирү системасында универсаль уку-укыту эшчәнлеге төрләре **шәхескә кагылышлы, регулятив, танып-белү, коммуникатив гамәлләр** дип аерып йөртелә.

Шәхескә кагылышлы универсаль уку гамәлләре укучыларның шәхси, һөнәри үзбилгеләнешен, әдәп-әхлак нормаларын үзләштерүен, тиешле карар кабул итә белүен, үзен тормышта лаеклы шәхес итеп куюын үз эченә ала.

Регулятив универсаль уку гамәлләренә максат кую, планлаштыру, максатка ирешү, нәтижәгә килү юлларының эзлеклелеген билгеләү, булачак нәтижеләрне, аның күләмен күзаллау, эшчәнлек төрләрен, читкә тайпылуларны искәртү; укучының материалны ничек һәм нинди күләмдә үзләштерүен аңлавы, үз хаталарын тануы һәм төзәтүе керә.

Танып-белү универсаль уку гамәлләренә эзлекле фикер йөртүгә (логикага) нигезләнгән һәм алга бурыч кую, аны чишү белән бәйлә гамәлләр керә.

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре башка кешеләрнең фикерен исәпкә алуны, тыңлый, әңгәмәгә кушыла белүне, яшьтәшләре һәм өлкәннәр белән хезмәттәшлек итүне күзаллый.

Универсаль уку гамәлләре бербөтен системаны тәшкил итә, шуңа да аларны комплекслы кулланганда гына көтелгән нәтижәгә ирешергә мөмкин.

Мәктәптә әдәби уку предметын өйрәнү түбәндәге нәтижеләргә алып килергә тиеш:

— **шәхескә кагылышлы нәтижеләр:** укучының һәрьяклап үсүе, мөстәкыйль рәвештә белем алырга, камилләшергә эзер буларак формалашуы;

— **метапредмет нәтижеләр:** белем алу нигезен тәшкил иткән төп компетенцияләргә ия булу, предметара төшенчәләрне үзләштерү;

— **уку фәне (предмет) буенча нәтижеләр:** әдәби уку программасы буенча билгеле бер белем һәм күнекмәләргә ия булу; ижади эшчәнлек тәҗрибәсен, белем-күнекмәләрен гамәли файдалана алу.

Укытуның һәр елына шәхси, метапредмет, предмет нәтижеләре:

1 нче сыйныф (татар төркеме)

Укыту предметын үзләштерүнең шәхси, метапредмет һәм предмет нәтижеләре

- туган республикага, туган илгә, халкына, ил тарихына карата гражданлык нигезләре, үз милләтен ярату, татар булуы белән горурану хисләре формалаштыру;

- табигать, халык, культура, дин төрлеләген берләштергән дөнъяга социаль караш формалаштыру;

- башка халыкларның культурасына, тарихына хөрмәтле караш, башкалар фикеренә карата түземлек формалаштыру;

- укучының тоткан урынын, укучы ролен кабул итү, укуга карата кызыксыну уяту, укуның шәхсән мәгънәсен аңлауны формалаштыру;

- әхлакый нормаларны кузаллауга нигезләнеп, укучының үз эшләгән эшләре өчен шәхси җаваплылыгын, мөстәкыйльлеген үстерү;

- эстетик ихтыяж һәм хис формалаштыру;

- башкалар хисен аңлау, кайгырта белү, шөфкатьлелек, мәрхәмәтлелек, әхлакый хисләрен үстерү;

Метапредмет нәтижеләре:

Регулятив универсаль уку гамәлләре:

- эшчәнлек өчен эш урынын эзерләү;
- укытучы ярдәме белән уку проблемасын табу һәм формалаштыру;
- укытучы ярдәме белән эшне планлаштырырга өйрәнү;
- укытучы ярдәмендә эшнең дәрәслеген тикшерү;
- эш барышында гади генә эш кораллары белән эш итә белү (линейка, карандаш, бетергеч...) һәм өстәмә чаралар (информацион һәм коммуникацион технологияләр, белешмә әдәбият һ.б.) куллана белү;

Танып белү универсаль уку гамәлләре:

- дәрәслек белән эш итә белү;
- хәрәфләрне танып, текстны (хикәя, шигырь, әкиятне) сәнгатьле итеп уку;
- этнокультура өлкәсенә караган сүзләр булган текстны, сүзлекләр кулланып, аңлап уку;
- текста очраган таныш сүзләргә таянып, яңа сүзләрнең мәгънәсенә төшенү;
- текстны сәнгатьле итеп укыгач, сорауларга җавап бирү;
- укытучының сорауларына җавап бирә, тиешле мәгълүматны таба белү;
- предметларны чагыштыра, охшаш һәм аермалы якларын билгели белү;
- укылган яки тыңланган зур булмаган текстның эчтәлеген кыскартып яки, тулыландырып сөйли белү;

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре:

- дәрәстә һәм төрле ситуацияләрдә диалогта катнаша белү;
- үз фикерләрен телдән, яки язмача җиткерә белү;
- укытучының, классташларның сорауларына җавап бирү;
- сөйләм этикеты нормаларын үтәү: исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт белдерә белү;
- башкаларның сөйләмен тыңлый һәм аңлый белү;
- парларда эшли белү.

Предмет нәтижәләре:

- татар алфавитындагы хәрәфләрне танып белү;
- хәрәф-аваз системасын аера, татар теленә хас булган авазларны дәрәс әйтәп укый белү;
- дәрәслектә уку өчен бирелгән жөмлөләрне, текстларны дәрәс интонация белән укый белү;
- укыган материалның эчтәлегеннән кирәкле мәгълүматны аерып ала белергә;
- аваз һәм хәрәфләрне танып белү, аларның аермасын аңлатып бирергә;
- сүзләрнең мәгънәсен аеруда авазларның эһәмиятен гамәли аңлатырга (авазны әйтәбез, ишетәбез, сүзләр авазлардан тора; хәрәфне күрәбез, таныпбыз, язабыз, укыганда шул хәрәфнең авазын әйтәбез);
- сүзләрнең мәгънәсен аеруча авазларның эһәмиятен гамәли аңларга;
- авазларны сузык һәм тартыкларга аерырга, аларны сүздән тыш та ачык һәм дәрәс әйтергә; калын һәм нечкә сүзләрнең үзлеген белергә, укыганда сүзләрнең калын һәм нечкә әйтелешен сайлау өчен, шул үзлектән файдаланырга;
- татар алфавитын ятган белергә, алфавитның эһәмиятен аңларга;
- сүзләрне ижекләргә бүлүгә, авазларга таркату, ижек санын сузык авазларга мөнәсәбәтле итеп билгеләргә; сүз басымын ишетеп билгеләргә;
- предмет, эш-хәрәкәт, билге атамалары булган сүзләрне сораулар куеп аера, төркемләштерә белергә, аларның сөйләмдәге ролен гамәли аңларга;
- беренче сыйныфта өйрәнгән күләмдә авазларга характеристика бирергә;
- сүзләрне, жөмләне, текстны схема яки модель итеп күрсәтә белергә.

2 нче сыйныф

Шәхескә кагылышлы нәтижәләр

- активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртүгә өйрәтү;
- туган телгә, туган илгә мөһәббәт хисләре турында төшенчә алу;
- баланың тормыш кыйммәтләрен, әхлакый һәм мораль нормаларны аңлавы;
- тирә-яктагы, табигатьтәге матур күренешләргә күрә белү;
- күзәтү нәтижәсендә үз сөйләменә бәя бирү;
- кеше өчен хезмәтнең яшәү чыганагы икәнлегенә хакында аңлау;
- ижади эшчәнлеккә омтылыш булдыру;

- кешелеклелек, ярдәмчелек, игелеклелек сыйфатларын тәрбияләү; дуслык һәм аның кадерен белү;

- сөйләм культурасын үстерүгә омтылу;
- акыл һәм рухи эшчәнлеккә өйрәтү, шәхес буларак формалашуны давам итү;

Метапредмет нәтижәләре

Регулятив УУГ (РУУГ):

- укытучы сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү; дәреснең темасын, максатын формалаштыра белү
- укытучы ярдәме белән эшнә планлаштырырга һәм эшнәң дәрәслеген тикшерергә өйрәнү;
- тиешле мәгълүматны дәрәслектән таба белү;
- тема буенча сораулар бирә белү, үз фикерен дәлилле жиккерү, билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү;
- логик фикерләүне үстерү, төп фикерне билгели, аны үз сүзләре белән әйтеп бирә алу;
- үз уенны, фикеренә төгәл әйтә белү; максатка ирешү юлларын билгеләү; план төзү;
- уку проблемасын чишү өчен план төзү; шушы план нигезендә эш оештыру, үз эшчәнлегенәң максатка ирешүдә ни дәрәжәдә нәтижәле булуын күзәтү.
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренәң җавапларын бәяләү; укылган әсәрнен эчтәлеген текстка якын итеп сөйли белү.
- максатка ирешү юлларын билгеләү; үзәңнең кызыксынучанлык өлкәңне билгеләү; төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, куллана белү.
- анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү; эшчәнлегенә контрольгә алу;

Танып белү УУГ (ТБУУГ):

- укуның төрле формаларынан файдалану (аңлап уку, өстән-өстән, эчтәлекне аңлап);
- биремнәрне үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую; белемнәрне ижади эш вакытында куллана белү;
- укылган әсәрнең эчтәлеген (яки ишеткәнне), текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;
- әдәби укуны башка предметлар белән (татар теле, рус теле һәм рус әдәбияты) бәйләп текстны анализлау;
- сүзлекләрдән файдалана белү.

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- башкаларның сөйләмен тыңлай һәм аңлай белү;
- әңгәмәдәшенәң фикерен тыңлай, ишетә белү, ишеткәнәңне үз фикерен белән чагыштыру, әдәби әсәрне аңлау;
- диалог төзүдә катнашу, үз фикеренәң төгәл һәм тулы итеп әйтә белү;
- иптәшләренәң алдында чыгышыясы белү; бәхәсләшә, үз фикеренәң дәлилли, анализясы белү;
- үз фикеренәң формалаштыру; парларда эшләгәндә үз фикеренәң иптәшенәң фикере белән килештерә белү;
- биремнәрне план буенча үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую;
- үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту, үз эшчәнлекләренәң дәрәслеген тикшерү; үз фикеренәң зур булмаган текст яки берничә җөмлә рәвешендә белдерү.

3 нче сыйныф

Шәхескә кагылышлы нәтижәләр

- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру; белем алуга кызыксыну уяту;
- вакытны дәрәс оештыра белергә өйрәнү; балаларда һәр мизгелнең кадерен белеп яшәү сыйфатын булдыру.
- активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртүгә өйрәтү;
- шәхес буларак формалашуны давам итү;

- ижади эшчәнлеккә омтылыш булдыру;
- туган телне яратырга өйрәнү;
- тормышта белемнең кирәклеген, китапның мөһимлеген аңлау, китапка карата хөрмәт тәрбияләү;
- күзәтү нәтижәсендә үз сөйләмәңә бәя бирә белү;
- табигатьне яратырга өйрәнү, аның матурлыгын күрә белү;
- хезмәткә мөһимлектә тәрбияләү;
- иптәшләрнең фикеренә, эшчәнлегенә уңай мөнәсәбәт булдыру;
- сөйләм культурасын үстерүгә омтылу;
- баланың тормыш кыйммәтләрен, эхлакый һәм мораль нормаларны аңлавы;
- татар әдәбиятына һәм башка халыклар әдәбиятына ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
- милли горурлык хисләре формалаштыру, туган халкыңа хөрмәт хисенә төшенү.

Метапредмет нәтижәләре

Регулятив УУГ (РУУГ):

- укытучы сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү; дәресең темасын, максатын формалаштыра белү;
- укытучы ярдәме белән эшнә планлаштырырга өйрәнү;
- тиешле мәгълүматны дәрәжәләп таба белү;
- тема буенча сораулар бирә белү, үз фикерен дәлил белән житкерү, билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү;
- логик фикерләүне үстерү, төп фикерне билгели, аны үз сүзләре белән әйтеп бирә алу;
- үз уеңны, фикереңне төгәл әйтә белү; максатка ирешү юлларын билгеләү;
- уку проблемасын чишү өчен план төзү; шушы план нигезендә эш оештыру, үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәжәдә нәтижәле булуын күзәтү;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләрнең җавапларын бәяләү; укылган әсәрнең эчтәлеген текстка якин итеп сөйли белү;
- үзенең кызыксынучанлык өлкәңне билгеләү; төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, куллана белү;
- анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү; эшчәнлегенең контрольгә алу.

Танып белү УУГ (ТБУУГ):

- укуның төрле формаларынан файдалану (аңлап уку, өстән-өстән, эчтәлекне аңлап);
- биремнәрне үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую; белемнәрне ижади эш вакытында куллана белү;
- укылган әсәрнең эчтәлеген (яки ишеткәнне), текстка якин итеп, кыскача сайлап сөйли белү;
- бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә белү;
- тексттан кирәкле мәгълүматны аерып чыгара белү;
- әдәби укуны башка предметлар белән (татар теле, рус теле һәм рус әдәбияты) бәйләп текстны анализлау;
- сүзлекләрдән файдалана белү.

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- төрле фикерләргә һәм җавапларга тыңлау, чагыштыру һәм нәтижә ясау;
- башкаларның сөйләмен тыңлай һәм аңлай белү;
- әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлай, ишетә белү, ишеткәннең үз фикерең белән чагыштыру, әдәби әсәрне аңлау;
- диалог төзүдә катнашу, үз фикереңне төгәл һәм тулы итеп әйтә белү;
- иптәшләрнең алдында чыгышыңны белү; бәхәсләшә, үз фикереңне дәлил белән анализлау;

- үз фикереңне формалаштыру; аны дәлилли белү; парларда эшлэгәндә үз фикереңне иптәшен фикере белән килештерә белү;
- биремнәрне план буенча үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую;
- үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту, үз эшчәнлекләренең дәрәслеген тикшерү; үз фикереңне зур булмаган текст яки берничә жөмлә рәвешендә белдерү; башкалар фикерен тыңлап, бәяли белү;
- текст буенча сораулар куя белү.

4 нче сыйныф

Шәхескә кагылышлы нәтижәләр

- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру; белем алуга кызыксыну уяту;
- вакытны дәрәсләп оештыра белергә өйрәнү; балаларда һәр мизгелнең кадерен белеп яшәү сыйфатын булдыру.
- активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртүгә өйрәтү;
- шәхес буларак формалашуны дәвам итү;
- ижади эшчәнлеккә омтылыш булдыру;
- туган телне яратырга өйрәнү;
- тормышта белемнең кирәклеген, китапның мөһимлеген икәнлеген аңлау, китапка карата хөрмәт тәрбияләү;
- күзәтү нәтижәсендә үз сөйләменә бәя бирә белү;
- табигатьне яратырга өйрәнү, аның матурлыгын күрә белү;
- хезмәткә мөһабәт тәрбияләү;
- иптәшләрнең фикеренә, эшчәнлегенә уңай мөнәсәбәт булдыру;
- сөйләм культурасын үстерүгә омтылу;
- баланың тормыш кыйммәтләрен, эхлакый һәм мораль нормаларны аңлавы;
- татар әдәбиятына һәм башка халыклар әдәбиятына ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
- милли горурлык хисләре формалаштыру, туган халкыңа хөрмәт хисенә төшенү.

Метапредмет нәтижәләре

Регулятив УУГ (РУУГ):

- укытучы сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү; дәрәсләп темасын, максатын формалаштыра белү;
- укытучы ярдәме белән эшне планлаштырырга өйрәнү;
- тиешле мәгълүматны дәрәсләп таба белү;
- тема буенча сораулар бирә белү, үз фикерен дәлилле җиткерү, билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү;
- логик фикерләүне үстерү, төп фикерне билгели, аны үз сүзләре белән әйтеп бирә алу;
- үз уеңны, фикереңне төгәл әйтә белү; максатка ирешү юлларын билгеләү;
- уку проблемасын чишү өчен план төзү; шушы план нигезендә эш оештыру, үз эшчәнлегенң максатка ирешүдә ни дәрәжәдә нәтижәле булуын күзәтү;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләрнең җавапларын бәяләү; укылган әсәрнең эчтәлеген текстка якин итеп сөйли белү;
- үзенең кызыксынучанлык өлкәне билгеләү; төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, куллана белү;
- анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү; эшчәнлегенң контрольгә алу.

Танып белү УУГ (ТБУУГ):

- укуның төрле формаларынан файдалану (аңлап уку, өстән-өстән, эчтәлекне аңлап);
- биремнәрне үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя кую; белемнәрне ижади эш вакытында куллана белү;
- укылган әсәрнең эчтәлеген (яки ишеткәнне), текстка якин итеп, кыскача сайлап сөйли белү;

- бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә белү;
- тексттан кирәкле мәгълүматны аерып чыгара белү;
- әдәби укуны башка предметлар белән (татар теле, рус теле һәм рус әдәбияты) бәйләп текстны анализлау;

- сүзлекләрдән файдалана белү.

Коммуникатив УУГ (КУУГ):

- төрле фикерләргә һәм жавапларны тыңлау, чагыштыру һәм нәтижә ясау;
- башкаларның сөйләмен тыңлый һәм аңлай белү;
- әңгәмәдәшенең фикерен тыңлай, ишетә белү, ишеткәннең үз фикерең белән чагыштыру, әдәби әсәрне аңлау;
- диалог төзүдә катнашу, үз фикереңне төгәл һәм тулы итеп әйтә белү;
- иптәшләрнең алдында чыгыш ясай белү; бәхәсләшә, үз фикереңне дәлилли, анализ ясай белү;
- үз фикереңне формалаштыру; аны дәлилли белү; парларда эшләгәндә үз фикереңне иптәшенең фикере белән килештерә белү;
- биремнәрне план буенча үтәү, үтәлешенә үзбәя һәм үзара бәя куя;
- үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту, үз эшчәнлекләренең дәрәҗәсен тикшерү; үз фикереңне зур булмаган текст яки берничә жөмлә рәвешендә белдерү; башкалар фикерен тыңлап, бәяли белү;
- текст буенча сораулар куя белү.

Рус төркеме

Башлангыч гомуми белем бирү мәктәбендә телне гамәли үзләштерү нәтижәсендә укучыларда татар теленең күп мәдәниятле дөньядагы роле һәм әһәмияте турында беренчел күзаллаулар формалаша. Татар мәдәниятең балалар өчен булган катламы белән танышу башка мәдәниятләргә карата ихтирам хисе уятып, укучыларга үз мәдәниятләрен тирәнрәк аңларга мөмкинлек бирә, ватанпәрвәрлекне үстерә. Башлангыч гомуми белем бирү баскычында татар теленә өйрәтүнең программада күрсәтелгән күләмдә **гомуми нәтижеләре** түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

– беренчел коммуникатив компетенция, ягъни татар телендә сөйләшүчеләр белән телдән яки язмага аралашуга эзәр булу;

– коммуникатив бурычлар куя һәм хәл итә белү, адекват аралашуның вербаль һәм вербаль булмаган чараларыннан, сөйләм әдәбе үрнәкләреннән файдалана алу, итагатыле һәм киң күңелле әңгәмәдәш булу;

– «Туган теле» һәм «Әдәби уку» предметларына карата уңай мотив һәм тотрыклы кызыксыну булдыру, шулай ук тиешле гомуми һәм махсус күнекмәләр формалаштыру һәм, шулар нигезендә, белем алуның алдагы баскычларында татар телен уңышлы үзләштерүне тәэмин итү.

Туган теленән башлангыч мәктәп программасын үзләштерүнең **шәхси нәтижеләре:**

- туган теленең дәүләт теле буларак ролен аңлау;
- шәхесара һәм мәдәниятара аралашуда туган телен куллануга уңай караш булдыру;
- туган теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге формалаштыру.

Туган теленә өйрәтүнең **предметара нәтижеләре:**

– гомуми уку күнекмәләрен һәм үз эшчәнлегенә оештыра алу сәләтен формалаштыру;

– үз эшчәнлегенә планлаштыру, аны контрольдә тоту һәм бәяли белү күнекмәләре булдыру;

– укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;

– өстәмә мәгълүмат алу өчен, белешмә чыганаclarдан мөстәкыйль файдалана алу;

– мөстәкыйль рәвештә белем ала белү.

Башлангыч мәктәптә туган теленә өйрәтүнең **предмет нәтижеләре:**

– татар телендә сөйләшүчеләр белән телдән яки язмага аралашу күнекмәләренә ия булу;

– телдән яки язма сөйләм күнекмәләренә ия булу өчен кирәкле беренчел лингвистик белемнәрне үзләштерү;

– татар балалар әдәбияты һәм халык авыз ижаты үрнәкләре белән танышу.

Укытуның һәр елына шәхси, метапредмет, предмет нәтижәләре:

1 нче сыйныф (рус төркеме)

Укытуның шәхескә кагылышлы нәтижәләре:

- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру;
- татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру;
- әйләнә-тирә табигатькә дәрәс караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;
- гаделлек, дәрәслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган

сыйфатларны тану, бәяләү;

- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

Метапредмет нәтижәләре:

Танып-белү нәтижәләре:

- әдәби әсәрне дәрәс аңлап уку;
- дәрәс нәтижәләр чыгару, гомумиләштерү;
- үз фикереңне исбатлый һәм яклы алырга күнектерү;
- әсәр хакында дәрәс фикер йөртә алу.

Регулятив нәтижәләр:

- дәрәснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү;
- план буенча эшли белү;
- үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү;
- үзәнализ һәм үзбәя булдыру.

Коммуникатив нәтижәләр:

- иптәшеңне тыңлай, ишетә белү, ишеткәнән үз фикере белән чагыштыру;
- нәтижәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дәрәс юлны сайлау;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү;
- килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртақ гамәл оештыру;
- текст буенча сораулар бирә белү.

Предмет нәтижәләре:

- Дәрәслек белән дәрәс эшләргә, укыганда дәрәс утыру кагыйдәләрен үтәргә өйрәнү;
- ”әйтмә” һәм “язма” сөйләмне аерырга, сөйләм этикеты нормаларына өйрәнү;
- авазларны дәрәс әйтергә, хәрәфләреңне дәрәс язарга өйрәнү;
- орфоэпик дәрәс, аңлап һәм сәнгәтьле итеп укырга, куелган тема буенча үз фикереңне әйтергә өйрәнү;
- калын һәм нечкә сузыкларны, яңгырау һәм саңгырау тартыкларны чагыштыра һәм аера белергә өйрәнү;
- предметны, предметның билгесен һәм хәрәкәтен белдерүче сүзләреңне аерып танып белү һәм сөйләмдә дәрәс куллану;
- сайланган эчтәлек буенча сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслай белү;
- дәрәслектә бирелгән үрнәк диалогарны сәнгәтьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, билгеле бер тема буенча кечкенә диалоглар төзи белү;
- җанлы һәм җансыз предметларны, рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- программада күрсәтелгән темалар буенча кечкенә информация бирә белү;
- дәрәслектә уку өчен бирелгән җөмләләреңне, текстларны дәрәс интонация белән укый белү;
- укыган материалның эчтәлегеннән кирәкле мәгълүматны аерып ала белү;
- кечкенә күләмле шигырьләреңне яттан сөйләү.

2 нче сыйныф

Укытуның шәхескә кагылышлы нәтижәләре:

- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру;
- татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру;

- әйләнә-тирә табигатькә дәрәс караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;
- гаделлек, дәрәслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү;
- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

Метапредмет нәтижеләре:

Танып-белү нәтижеләре:

- әдәби әсәрне дәрәс аңлап уку;
- дәрәс нәтижеләр чыгару, гомумиләштерү;
- үз фикереңне исбатлый һәм яклы алырга күнектерү;
- әсәр хакында дәрәс фикер йөртә алу.

Регулятив нәтижеләр:

- дәрәснәң темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү;
- план буенча эшли белү;
- үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү;
- үзәнализ һәм үзбәя булдыру.

Коммуникатив нәтижеләр:

- иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнән үз фикере белән чагыштыру;
- нәтижәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дәрәс юлны сайлау;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга житкерә белү;
- килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртақ гамәл оештыру;
- текст буенча сораулар бирә белү.

Предмет нәтижеләре:

- Укытучының дәрәс, уен ситуацияләре белән бәйлә сорауларын, күрсәтмәләрен аңлау;
- тыңлаганда, жөмлә, сүз чикләрен билгеләү, интонацияне аеру;
- сүзләрене, сүзтезмәләрене, жөмләләрене, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетеп аера белү;
- программада күрсәтелгән темалар буенча укытучының сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү;
- дәрәслектә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу;
- жанлы һәм жансыз предметларны, рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- тәкъдим ителгән план, терәк сүзләр ярдәмдә укылган өзек яисә караган рәсем буенча, өйрәнелгән жөмлә төрләрен файдаланып, хикәя төзү;
- укыган хикәяләреңнең эчтәлеген сөйли белү;
- үзе, гаиләсе һәм дуслары (мәктәбе, туган жире һ.б.) турында кечкенә информация бирә белү;
- дәрәслектә уку өчен бирелгән жөмләләреңне, текстларны дәрәс интонация белән укый белү;
- тексттагы тыныш билгеләренә карата тиешле пауза һәм интонацияләреңне үтәү, өтерләр анындагы сүзләреңне тиндәшлек, эндәшү интонацияләре белән уку;
- укыган материалның эчтәлегеннән кирәкле мәгълуматны аерып ала белү;
- кечкенә күләмле шигырьләреңне яттан сөйләү;
- укыганда сүзлекләр куллана белү.

Знче сыйныф

Укытуның шәхескә кагылышлы нәтижеләре:

- укуга карата теләк-омтылыш, жаваплы караш булдыру;
- татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру;
- әйләнә-тирә табигатькә дәрәс караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;

- гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү;
- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

Метапредмет нәтижеләре:

Танып-белү нәтижеләре:

- әдәби әсәрне дөрес аңлап уку;
- дөрес нәтижеләр чыгару, гомумиләштерү;
- үз фикереңне исбатлый һәм якый алырга күнектерү;
- әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу.

Регулятив нәтижеләр:

- дәресең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү;
- план буенча эшли белү;
- үз фикерләрнең мөстәкыйль дәлилләү;
- үз анализ һәм үзбәя булдыру.

Коммуникатив нәтижеләр:

- иптәшеңне тыңлай, ишетә белү, ишеткән үз фикере белән чагыштыру;
- нәтижәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дөрес юлны сайлау;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга житкерә белү;
- килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү;
- өлкәннәр һәм яшьтәшләрнең белән продуктив уртақ гамәл оештыру;
- текст буенча сораулар бирә белү.

Предмет нәтижеләре:

- Укытучының дәресе, уен ситуацияләре белән бәйле сорауларын, күрсәтмәләрен аңлау;
- тыңлаганда, жөмлә, сүз чикләрен билгеләү, интонацияне аеру;
- сүзләрен, сүзтезмәләрен, жөмлөләрне, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетеп аера белү;
- программада күрсәтелгән темалар буенча укытучының сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү;
- дәресеңдә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу;
- жанлы һәм жансыз предметларны, рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- тәкъдим ителгән план, терәк сүзләр ярдәмдә укылган өзек яисә караган рәсем буенча, өйрәнелгән жөмлә төрләрен файдаланып, хикәя төзү;
- укыган хикәяләрнең эчтәлеген сөйли белү;
- үзе, гаиләсе һәм дуслары (мәктәбе, туган жире һ.б.) турында кечкенә информация бирә белү;
- дәресеңдә уку өчен бирелгән жөмлөләрне, текстларны дөрес интонация белән укый белү;
- тексттагы тыныш билгеләренә карата тиешле пауза һәм интонацияләрен үтәү, өтерләр янындагы сүзләрен тиндәшлек, эндәшү интонацияләре белән уку;
- укыган материалның эчтәлегеннән кирәкле мәгълуматны аерып ала белү;
- кечкенә күләмле шигырьләрен яттан сөйләү;
- укыганда сүзлекләр куллана белү.

4 нче сыйныф

Укытуның шәхескә кагылышы нәтижеләре:

- укуга карата теләк-омтылыш, жаваплы караш булдыру;
- татар теленә карата ихтирамлы караш булдыру һәм аны яхшы өйрәнү теләге тудыру;
- әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;
- гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү;

- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

Метапредмет нәтижәләре:

Танып-белү нәтижәләре:

- әдәби әсәрне дәрәс аңлап уку;
- дәрәс нәтижәләп чыгару, гомумиләштерү;
- үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнектерү;
- әсәр хакында дәрәс фикер йөртә алу.

Регулятив нәтижәләре:

- дәрәснәң темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү;
- план буенча эшли белү;
- үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү;
- үзәнализ һәм үзбәя булдыру.

Коммуникатив нәтижәләре:

- иптәшеңне тыңлай, ишетә белү, ишеткәнән үз фикере белән чагыштыру;
- нәтижәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дәрәс юлны сайлау;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга житкерә белү;
- килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү;
- төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү;
- өлкәннәр һәм яшәтәшләрең белән продуктив уртақ гамәл оештыру;
- текст буенча сораулар бирә белү.

Предмет нәтижәләре:

- Укытучының дәрәс, уен ситуацияләре белән бәйлә сорауларын, күрсәтмәләрен аңлау;
- тыңлаганда, жөмлә, сүз чикләрен билгеләү, интонацияне аеру;
- сүзләреңне, сүзтезмәләреңне, жөмләләреңне, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетеп аера белү;
- программада күрсәтелгән темалар буенча укытучының сорауларына жавап бирү һәм сораулар куя белү;
- дәрәсләктә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу;
- жанлы һәм жансыз предметларны, рәсем, картина әчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- тәкъдим ителгән план, терәк сүзләп ярдәмдә укылган өзек яисә караган рәсем буенча, өйрәнелгән жөмлә төрләрен файдаланып, хикәя төзү;
- укылган хикәяләреңнең әчтәлеген сөйли белү;
- үзе, гаиләсе һәм дуслары (мәктәбе, туган жире һ.б.) турында кечкенә информация бирә белү;
- дәрәсләктә уку өчен бирелгән жөмләләреңне, текстларны дәрәс интонация белән укый белү;
- тексттагы тыныш билгеләреңне карата тиешле пауза һәм интонацияләреңне үтәү, өтерләп янындагы сүзләреңне тиндәшлек, әндәшү интонацияләре белән уку;
- укылган материалның әчтәлегеннән кирәкле мәгълуматны аерып ала белү;
- кечкенә күләмле шигырьләреңне яттан сөйләү;
- укылганда сүзлекләп куллана белү.

Внесены изменения в части структуры учебного плана пункт 3.1.:

Учебный план для I-IV классов (вариант 3)

Предметные области	Учебные предметы Классы	Количество часов в неделю				
		I	II	III	IV	всего
Русский язык и литературное чтение	Русский язык	4	5	5	5	19
	Литературное чтение	2	3	3	3	11
Родной язык и литературное чтение на родном языке	Родной язык	2	2	2	2	8
	Литературное чтение на родном языке	1	1	1	1	4
Иностранные языки	Иностранный язык (английский язык)		2	2	2	6
Математика и информатика	Математика	4	4	4	4	16
Обществознание и естествознание	Окружающий мир	2	2	2	2	8
Основы религиозных культур и светской этики	Основы религиозных культур и светской этики	-	-	-	1	1
Искусство	Музыка	1	1	1	1	4
	Изобразительное искусство	1	1	1	1	4
Технология	Технология	1	1	1	1	4
Физическая культура	Физическая культура	3	3	3	3	12
Итого:		21	25	25	26	97
<i>Часть, формируемая участниками образовательных отношений</i>	Курс «Занимательная математика»		1	1		
Максимально допустимая недельная нагрузка		21	26	26	26	99